

ZÁKLADNÍ ZÁSADY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA

DEKLARACE VS OSN ZÁSAD PŘÁTELSKÝCH VZTAHŮ A SPOLUPRÁCE MEZI STÁTY (1970)

- **ZÁKLADNÍ ZÁSADY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA**
- -katalog zz sestavilo, vyhlásilo a konkretizovalo VS OSN
- - Deklarace přijata jednomyslně = vysoká politická autorita dokumentu
- - Deklarace podrobně vykládá zásady vyhlášené Chartou OSN (1945)
- - význam: vysoký stupeň abstrakce obsahu dovoluje regulovat rozsáhlé oblasti mezinárodních styků
- - zásady připomínají ústavu mezinárodního společenství

- 1/ zásada nepoužití síly
- 2/ zásada mírového urovnání sporů
- 3/ zásada nevměšování
- 4/ zásada spolupráce států
- 5/ zásada sebeurčení národů
- 6/ zásada svrchované rovnosti států
- 7/ zásada poctivého dodržování závazků

1. Zásada nepoužití síly a hrozby silou

- vystříhat se hrozby silou nebo použitím síly (vojenské)
- a) jak **proti územní celistvosti**
- b) tak **proti politické nezávislosti** jiného státu
- útočná válka = zločin proti míru
- např. povinnost nepoužít sílu nebo hrozbu za účelem porušení existujících hranic

- - vystříhat se **ozbrojených represálií** s použitím vojenské síly
- - vystříhat se organizování **nepravidelných vojenských jednotek** k vtržení na území jiných států
- - zakázáno je organizování a podněcování občanských nepokojů nebo teroristických aktů v jiném státě
- - zákaz okupace (vojenské) území jiného státu

- V závěru zásady nepoužití síly se uvádějí případy **LEGÁLNÍHO použití síly**:
 - * výkon práva **sebeobrany**
 - * donucovací **akce Rady bezpečnosti OSN** proti útočníkovi
 - * použití vojenské síly **regionální organizací** po předchozím zmocnění Radou bezpečnosti OSN

2. Zásada mírového urovnání sporů

- - každý stát má povinnost urovnávat své mezinárodní spory s jinými státy **mírovými prostředky** tak, aby nebyly ohroženy mezinárodní mír, bezpečnost a spravedlnost
- - úsilí má směřovat k brzkému a spravedlivému urovnání
- k tomuto účelu mohou státy **využívat různých prostředků a metod**, jako např. vyjednávání, dobré služby, zprostředkování, vyšetřování, smírčí řízení, soudní řízení ... - čl. 33 Charty (svobodný výběr prostředku)
- - pokud se sporným stranám nepodaří urovnat spor jedním z mírových prostředků, mají povinnost usilovat o jeho vyřešení pomocí **jiného**

3. Zásada nevměšování (překrývá se s 1, 2)

- - žádný stát nemá právo vměšovat se přímo nebo nepřímo, **z jakéhokoliv důvodu** do záležitostí jiného státu (**suverenita, územní výsost**)
- - ozbrojená intervence = mezinárodní zločin (zvláštní případ vměšování)
- - povinnost zdržet se hospodářských, politických a dalších opatření **s cílem donutit jiný stát, aby se podřídil** státu intervenujícímu
- - zákaz trpět na svém území podvratnou nebo ozbrojenou činnost namířenou k násilnému svržení vlády v jiném státě
- - za vměšování se nepovažují různé zásahy OSN proti státu, který ohrozil mezinárodní mír, porušil mír, nebo se dopustil útočného činu (Rada bezpečnosti jedná na základě zmocnění všech členských států OSN)
- „mírnější“ případy vměšování (výkon pravomoci na území cizího státu, nerespektování hranice – zásahy, přelety apod.)

4. Zásada spolupráce

- závazek spolupracovat bez ohledu na odlišnosti politického, hospodářského a společenského zřízení
- spolupráce v různých oblastech – **bez diskriminace** - s cílem udržet mezinárodní mír a bezpečnost
- na prvním místě stojí závazek států spolupracovat při udržování mez. míru a bezpečnosti, následuje **povinnost**
- - **spolupráce** při dodržování lidských práv a základních svobod, odstraňování rasové diskriminace, náboženské nesnášenlivosti
- - **spolupráce** na poli hospodářském, sociálním kulturním, v oblasti vědy, techniky
- všechny styky nutno rozvíjet v souladu se **zásadou svrchované rovnosti států a zásadou nevměšování**

5. Zásada sebeurčení národů

- všechny národy mají právo svobodně rozhodovat (bez zásahu zvenčí) o svém politickém statusu – volit svobodně svůj hospodářský, společenský a kulturní rozvoj
- podrobení jakéhokoliv národa = porušení základních lidských práv
- zásady sebeurčení se mohou dovolávat pouze jednotlivé národy, nikoliv různé národnosti, etnické nebo náboženské menšiny
- - právo na sebeurčení lze realizovat zřízením vlastního svrchovaného a nezávislého státu, sdružením nebo spojením s jiným státem, rozhodnutím o jiném politickém statusu
- - zásadu nelze vykládat tak, že tato opravňuje nějakou skupinu k rozčlenění nebo zmenšení územní celistvosti !
- právo na sebeurčení nemají národnostní menšiny

6. Zásada svrchované rovnosti (překrývání - nejobecnější)

- svrchované státy mají rovná práva a jsou rovnými členy mezinárodního společenství
- - každý stát má zejména právo svobodně si zvolit své politické, společenské, hospodářské a kulturní zřízení, územní celistvost a politická nezávislost jsou neporušitelné
- - ze zásady vyplývají i tyto tři povinnosti:
 - respektovat osobnost jiných států
 - plnit své mezinárodní závazky
 - žít v míru s ostatními státy

7. Zásada poctivého dodržování závazků

- každý stát je povinen:
- plnit poctivě závazky , které stát převzal v souladu s Chartou OSN
- dodržovat závazky z platných mezinárodních smluv, jichž je stranou
- plnit závazky z obecně uznávaných norem a zásad obyčejového MP

Helsinki 1975

- Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, která přijala **Deklaraci zásad upravujících vztahy mezi účastnickými státy**
- - obsah zásadně stejný s Deklarací OSN
- - rozdíl: v počtu zásad (10) a jejich řazení
- - rozpracovanější je zásada respektování lidských práv a základních svobod
-